

Kamer van Volksvertegenwoordigers

BUITENGEWONE ZITTING 1979

5 APRIL 1979

WETSVOORSTEL

tot wijziging van artikel 733
van het Burgerlijk Wetboek

(Ingediend door de heer Maystadt)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Wanneer een overledene geen nakomelingen en ook geen halve broeder of zuster van moeders- of van vaderszijde, noch afstammelingen van deze laatsten nalaat, wordt zijn nalatenschap voor de helft verdeeld onder de bloedverwanten van vaderszijde en moederszijde.

In dat geval moet de rangorde van de erfopvolging en de graad van naaste verwantschap afzonderlijk beschouwd worden in elk van de beide vaderlijke en moederlijke lijnen. Die regel, welke de regel van de kloving wordt genoemd, brengt mee dat pas nadat de erfenis voor de helft tussen de vaderlijke en de moederlijke lijn verdeeld is, in elke lijn de erfopvolging berekend wordt volgens de graad van verwantschap.

Die regel strekte ertoe de goederen van de overledene te doen terugkeren naar de familie waarvan hij ze had ontvangen. De auteurs van het Burgerlijk Wetboek waren van mening dat het bezit van een persoon meestal bestond uit goederen die, voor een bijna gelijk aandeel, afkomstig waren van vaderszijde en van moederszijde. « Zij hebben niet toegestaan dat de oorsprong van de goederen wordt nagegaan en zij wilden door een eerder ruwe schikking het evenwicht tussen beide lijnen vastleggen » (G. Galopin : Les successions, blz. 29).

Vaak wordt geconstateerd dat, zo de regel van de kloving tot op zekere hoogte verantwoord is, « de absolute toepassing ervan leidt tot gevolgen die helemaal niet stroken met de hiërarchie van de gewettigde gevoelens en de redelijke voorkeur van de overledene » (id.). Zo ziet men soms een neef van moederszijde in de vijfde of zesde graad door plaatsvervulling de helft van de nalatenschap in beslag nemen ten nadele van de vader of grootouder van de overledene. Derhalve lijkt het wenselijk dat de regel van de kloving beperkt wordt tot de tweede graad, d.i. tot de grootouders. De toepassing van die regel verder dan genoemde graad lijkt onbillijk.

Chambre des Représentants

SESSION EXTRAORDINAIRE 1979

5 AVRIL 1979

PROPOSITION DE LOI

modifiant l'article 733
du Code civil

(Déposée par M. Maystadt)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Lorsqu'un défunt ne laisse point de postérité, ni de frère ou de sœur même simplement consanguin ou utérin, ni descendant d'eux, sa vocation héréditaire se divise par moitié entre les parents paternels et les parents maternels.

En ce cas, c'est séparément dans chacune des deux lignes paternelle et maternelle qu'il faut apprécier la hiérarchie des ordres et la proximité des degrés. Cette règle appelée la règle de la fente entraîne comme conséquence que c'est seulement après avoir divisé la succession par moitié entre la branche paternelle et la branche maternelle que dans chaque ligne, on calcule la vocation héréditaire en fonction du degré de parenté.

Cette règle avait pour but de faire revenir les biens du défunt à la famille dont il les avait reçus. Les auteurs du Code ont considéré que le patrimoine d'une personne se composait le plus souvent de biens venus à peu près également du côté paternel et du côté maternel. « Ils n'ont pas permis que l'on recherchât l'origine des biens; ils ont voulu, par une cote mal taillée, établir l'équilibre entre les deux lignes » (G. Galopin : Les successions, p. 29).

On a souvent constaté que, si la règle de la fente pouvait se justifier dans une certaine mesure, « son application absolue amène des résultats qui ne sont nullement en harmonie avec l'ordre des affections légitimes et des préférences raisonnables du défunt » (id.). Ainsi, l'on voit parfois un cousin maternel au cinquième ou au sixième degré venir par représentation enlever la moitié de la succession au père ou à l'aïeul du défunt. Il apparaît donc souhaitable que la règle de la fente soit limitée au second degré, soit aux grands-parents. Au-delà, son application apparaît inique.

Vanzelfsprekend kan iedereen bij testament van de nieuwe tekst van het hieronder voorgestelde artikel 733 afwijken. De persoonlijke vrijheid wordt zodoende in acht genomen, maar wanneer het gaat om personen die geen testament hebben gemaakt, lijkt de nieuwe tekst toch meer rekening te houden met hun natuurlijke banden en hun gewettigde gevoelens.

WETSVOORSTEL

Enig artikel

Het derde lid van artikel 733 van het Burgerlijk Wetboek wordt door de volgende twee leden vervangen :

« Indien in één van beide lijnen een bloedverwant in de opgaande of de zijlijn bestaat in de eerste of de tweede graad, valt hem de hele nalatenschap te beurt indien in de andere lijn geen bloedverwant in de opgaande of de zijlijn in dezelfde graad bestaat.

Indien geen bloedverwant in de opgaande of de zijlijn in de eerste of de tweede graad bestaat, gaat de erfenis niet over van de ene lijn naar de andere. »

12 maart 1979.

Bien entendu, par le biais d'un testament, chacun pourrait aller à l'encontre du nouveau texte de l'article 733 proposé ci-après. La liberté individuelle est ainsi respectée. Mais à l'égard des personnes n'ayant pas rédigé un testament, leurs liens naturels et leurs affections légitimes apparaissent mieux respectés par le nouveau texte.

Ph. MAYSTADT

PROPOSITION DE LOI

Article unique

Dans l'article 733 du Code civil, le troisième alinéa est remplacé par les deux alinéas suivants :

« S'il se trouve dans une ligne un ascendant ou un collatéral au premier ou au second degré, la totalité de la succession lui appartient, s'il n'existe pas d'ascendant ou de collatéral aux mêmes degrés dans l'autre ligne.

S'il ne se trouve aucun ascendant ou collatéral au premier ou au second degré, il ne se fait aucun dévolution d'une ligne à l'autre. »

12 mars 1979.

Ph. MAYSTADT
M. WATHELET
Léon REMACLE
H. SUYKERBUYK